

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

Декан факультету
соціальної педагогіки та психології
О.В. Пономаренко
2017 р.

ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
спеціальності 053 – «Психологія»
освітньо - професійна програма «Психологія»

Укладач: канд. психолог. наук, доцент, доцент Спіцина Л.В.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від “___” _____ 2017 р.
Завідувач кафедри Н.О. Губа

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології
Протокол № 1 від “___” _____ 2017 р.
Голова науково-методичної ради
факультету І.В.Козич

2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 - «Соціально-політичні науки»	Нормативна. Цикл дисциплін: професійної та практичної підготовки	
	Спеціальність: 053 - «Психологія»		
Заг. кількість годин - 90	Освітньо-професійна програма: «Психологія»	Рік підготовки:	
		3-й	4-й
		Семестр	
		6 -й	8 -й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання 4	Рівень вищої освіти: бакалаврський	20 год.	6 год.
		Семінарські	
		20 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		50 год.	80 год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: розкрити закономірності прояву та функціонування психолого-управлінських явищ, сформулювати у студентів системне розуміння проблем та ресурсів психології управління, психологічну готовність практично вирішувати завдання в цій галузі

Завдання :

- 1) системне викладення існуючих наукових уявлень про основні психолого-управлінські закономірності та явища; визначення ролі практичної психології в різних структурах управління.
- 2) виявлення найважливіших закономірностей поведінки та діяльності людей, обумовлених їх включенням до соціальних груп та організацій;
- 3) стимулювання студентів до самостійного мислення в цій галузі – до готовності впізнавати, аналізувати, знаходити глибинні зв'язки повсякденних явищ психолого-управлінського характеру;
- 4) оволодіння методами психолого-управлінського дослідження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- 1) основні сучасні психолого-управлінські концепції;
- 2) систему базових понять, принципів та закономірностей психології управління;
- 3) найважливіші закономірності організаційної поведінки, соціального мислення та діяльності людей як суб'єктів управлінської діяльності, завдання практичної психології в різних структурах управління;
- 4) загальні основи стратегії побудови психолого-управлінського дослідження, добору методів дослідження психологічних явищ в системі управління, вирішення практичних завдань в галузі психології управління.

вміти:

- 1) використовувати на практиці одержані знання з психології управління, застосовуючи вивчені алгоритми до вирішення проблем в галузі управління;
- 2) доречно використовувати методи психолого-управлінських досліджень;
- 3) вміло оперувати системою наукових понять психології управління.

Міждисциплінарні зв'язки: Курс тісно пов'язаний, доповнює та розширює професійні знання та вміння з таких професійно-орієнтованих дисциплін: загальна психологія, соціальна психологія, організаційна психологія, психологія спілкування та суміжних дисциплін менеджмент та соціологія.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ I. Теоретико-методологічні основи психології управління.

Тема 1. Виникнення та розвиток науково-обґрунтованої практики психології управління

Поняття управління, управлінської діяльності. Поняття психології управління, її місце в системі управління. Склад психологічного забезпечення управління людськими ресурсами. Принципи психології управління людськими ресурсами.

Психологічне забезпечення управління людськими ресурсами і психологічні методи управління.

Тема 2. Психологічний зміст управлінської діяльності.

Зміст і психологічні особливості управлінської діяльності. Основні підходи до вивчення управління. Класифікації управлінських функцій. Психологічний зміст функцій управління. Підготовка і ухвалення управлінських рішень.

Тема 3. Психологія керівника як суб'єкта управлінської діяльності.

Основні поняття: лідер, керівник, менеджер. Основні функції і ролі керівника. Підходи у визначенні походження і професійних якостей лідера. Індивідуальний стиль управління і індивідуальна управлінська концепція. Підготовка і прийняття управлінських рішень.

Тема 4. Психолого-організаційний контекст управління.

Організація як суб'єкт і об'єкт управління. Теорії організації. Основні складові організації: організаційна структура, технологія, організаційна культура, персонал. Організація як система, що розвивається. Дослідження соціально – психологічних аспектів організацій.

Тема 5. Організаційно-культурний підхід в психології управління.

Організаційно-культурний підхід в управлінні. Організаційна культура як соціально-психологічний феномен. Культурна парадигма та складові організаційної культури. Основні характеристики та соціально – психологічні аспекти організаційної культури. Психологічні аспекти управління процесом формування організаційної культури

Розділ II. Психологічні аспекти управлінської взаємодії.

Тема 6. Психологія управлінського впливу і взаємодії в діяльності і спілкуванні керівника.

Сутність і принципи управлінської взаємодії та управлінського впливу. Основні концептуальні підходи до психологічного впливу. Психологічні аспекти управлінської взаємодії. Основні принципи і структура психологічного впливу. Одиниці аналізу психологічного впливу в управлінській діяльності. Управління сумісною діяльністю. Основні стратегії та методи управлінського впливу та взаємодії.

Тема 7. Психологія управління мотивацією персоналу організацій.

Управління мотиваційним потенціалом співробітників як завдання керівника. Теорії мотивації: концепції Ф.Тейлора і Мейо, концепція творчої особистості Г.Олпорта, А.Маслоу, «ХУ-теорія» Д.Макгрегора, теорія «Z» Оучі, теорія мотивації Ф.Герцберга, модель «мотивації та очікувань» В.Врума. Комплексно-методичний та адаптаційно-організаційний підходи до реалізації функції мотивування в управлінні.

Тема 8. Проблема організаційної ідентичності і лояльності персоналу в системі управління.

Організаційна культура як чинник соціальної та професійної ідентичності співробітників. Підходи до вивчення організаційної і соціальної ідентичності. Ідентичність, відповідальність і відношення до роботи. Зв'язок організаційної культури, організаційної ідентичності і лояльності персоналу.

Тема 9. Регуляція процесу впровадження інновацій в організаціях.

Проблема управління інноваціями в організаційно-культурному контексті. Культура організації як чинник впровадження інновацій. Зворотній вплив організаційної культури на рівень інноваційності персоналу. Проблема опору

співробітників процесу впровадження інновацій в організації. Модель інноваційної готовності персоналу.

Тема 10. Професійні складності і ресурси в діяльності керівника.

Поняття стресу і дистресу, психологічна сутність стресового впливу. Управлінська діяльність в екстремальних ситуаціях. Стресостійкість і резильєнтність керівника. Управлінські конфлікти, роль керівника в профілактиці конфліктів. Стресменеджмент в управлінні. Складові психологічного забезпечення ефективного управління.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	с/п	ла б	інд	с.р		л	с/п	ла б	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретико-методологічні основи психології управління.												
Тема 1. Виникнення та розвиток науково-обґрунтованої практики психології управління	8	2	2			4	10	2				8
Тема 2. Психологічний зміст управлінської діяльності.	8	2	2			4	12	2	2			8
Тема 3. Психологія керівника як суб'єкта управлінської діяльності	10	2	2			6	10	2				8
Тема 4. Психолого-організаційний контекст	10	2	2			6	8					8

управління.												
Тема 5. Організаційно-культурний підхід в психології управління.	8	2	2			4	8					8
Разом за розділом 1	44	10	10			24	48	6	2			40
Змістовий модуль 2. Психологія взаємодії суб'єкту й об'єкту управління.												
Тема 6. Психологія управлінського впливу і взаємодії в діяльності і спілкуванні керівника.	8	2	2			4	8					8
Тема 7. Психологія управління мотивацією персоналу.	10	2	2			6	10		2			8
Тема 8. Проблема організаційної ідентичності і лояльності персоналу.	8	2	2			6	8					8
Тема 9. Регуляція процесу впровадження інновацій в організаціях.	8	2	2			4	8					8
Тема 10. Професійні складності і ресурси в діяльності керівника.	8	2	2			6	8					8
Разом за розділом 2	46	10	10			26	42		2			40
Усього годин	90	20	20			50	90	6	4			80

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1: Виникнення та розвиток науково-обґрунтованої практики психології управління	2	-
2	Тема 2: Психологічний зміст управлінської діяльності	2	2
3	Тема 3: Психологія керівника як суб'єкта управлінської діяльності	2	2
4	Тема 4: Психолого-організаційний контекст управління.	2	-
5	Тема 5: Організаційно-культурний підхід в психології управління.	2	-
6	Тема 6: Психологія управлінської взаємодії та впливу в діяльності і спілкуванні керівника.	2	-
7	Тема 7: Психологія управління мотивацією персоналу організацій.	2	2
8	Тема 8: Організаційна ідентичність і лояльність персоналу в системі управління.	2	
9	Тема 9: Регуляція процесу впровадження інновацій в організаціях	2	
10	Тема 10: Професійні складності і ресурси в діяльності керівника.	2	
	Всього	20	6

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Тема 1: Виникнення та розвиток науково-обґрунтованої практики психології управління	2	-
2	Тема 2: Психологічний зміст управлінської діяльності	2	2
3	Тема 3: Психологія керівника як суб'єкта управлінської діяльності	2	2
4	Тема 4: Психолого-організаційний контекст управління.	2	-
5	Тема 5: Організаційно-культурний підхід в психології управління.	2	-
6	Тема 6: Психологія управлінської взаємодії та впливу в діяльності і спілкуванні керівника.	2	-
7	Тема 7: Психологія управління мотивацією персоналу	2	-

	організацій.		
8	Тема 8: Організаційна ідентичність і лояльність персоналу в системі управління.	2	-
9	Тема 9: Регуляція процесу впровадження інновацій в організаціях	2	-
10	Тема 10: Професійні складності і ресурси в діяльності керівника.	2	-
	Всього	20	4

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Тема 1: Теоретичні основи психології управління.	4	10
2	Тема 2: Психолого -організаційний контекст управління.	6	8
3	Тема 3: Особистість керівника. Психологія індивідуального стилю управління.	4	8
4	Тема 4: Психологія управлінського впливу в діяльності і спілкуванні керівника.	6	6
5	Тема 5: Психологічні аспекти управлінської взаємодії.	6	10
6	Тема 6: Психологічні критерії ефективного управління.	4	8
7	Тема 7: Психологія мотивації персоналу організацій.	6	8
8	Тема 8: Організаційна ідентичність і лояльність персоналу	6	8
9	Тема 9: Регуляція процесу впровадження інновацій	4	8
10	Тема 10: Професійні складності і ресурси в управлінні	4	6
	Всього	50	80

8. Види контролю і система накопичення балів

Накопичення балів студентами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі проведення викладачем двох основних видів контролю: **поточного** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу в обсязі певної теми чи окремого розділу) та **підсумкового** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу по завершенню курсу).

Поточне тестування та самостійна робота		Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	40	100
30	30		

Максимальна кількість балів за результатами поточного контролю складає 60 балів, з яких:

- 30 - за теоретичні знання (довіді на семінарських заняттях, проходження поточного електронного тестування);
- 30 - за практичні вміння (проведення діагностичних процедур на семінарських заняттях, виконання і презентація науково-дослідного завдання).

Допуск до підсумкового контролю складає 35 балів.

Максимальна кількість балів за результатами підсумкового контролю складає 40 балів, з яких:

- 20 балів - за теоретичні знання (з яких 10 – підсумкове самостійне електронне тестування та 10 - усна відповідь на поставлене питання);
- 20 балів - за практичні вміння (з яких 10 - підготовка проекту рішення конкретного практичного завдання на вибір у межах проблематики курсу та 10 – презентація проекту).

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Виконання науково-дослідного завдання. <i>Термін виконання: у межах підготовки до семінарських занять.</i>	1	10	10
2	Презентація науково-дослідного завдання. <i>Термін виконання: під час проведення семінарських занять.</i>	1	10	10
3	Підготовка діагностичного інструментарію для вирішення конкретних практичних завдань у межах проблематики навчального курсу. <i>Термін виконання: у межах підготовки до семінарських занять.</i>	1	10	10
4	Проведення групової психодіагностики за допомогою підготовленого діагностичного інструментарію у межах тематики курсу. <i>Термін виконання: під час проведення семінарських занять.</i>	1	10	10
5	Самостійне проходження електронного тестування в СЕЗН ЗНУ за результатами вивчення матеріалу (Розд. 1). <i>Термін виконання: упродовж тижня після проведення лекційного заняття з останньої теми Розділу 1.</i>	1	10	10
6	Самостійне проходження електронного тестування в СЕЗН ЗНУ за результатами вивчення матеріалу (Розд. 2). <i>Термін виконання: упродовж тижня після проведення лекційного заняття з останньої теми Розділу 2.</i>	1	10	10
7	Екзамен			
	Теоретична складова. Підсумкове самостійне електронне тестування в СЕЗН ЗНУ за результатами вивчення курсу у повному обсязі (Розд. 1-2). <i>Термін виконання: упродовж екзаменаційно-залікової сесії (не пізніше дня заліку за розкладом).</i>	1	20	20
	Практична складова. Презентація проекту рішення конкретного практичного завдання на вибір студента у межах проблематики курсу. <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>	1	20	20

Усього	8		100
--------	---	--	-----

Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях:

Оцінка «відмінно» (5 балів):

- свідоме, правильне, глибоке й повне засвоєння і розуміння програмного матеріалу;
- виклад матеріалу впевнений, логічний, лаконічний, аргументований;
- уміння аналізувати відповідні положення, поняття, твердження;
- самостійне, творче застосування знань.

Оцінка «добре» (4 бали):

- свідоме з незначними помилками та прогалинами засвоєння програмного матеріалу, які студент спроможний виправити після зауважень або за допомогою викладача;
- самостійне репродуктивне застосування знань;
- деякі порушення логіки та послідовності відповіді.

Оцінка «задовільно» (3 бали):

- механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу із великими прогалинами;
- порушення логіки та послідовності відповіді, недостатня самостійність мислення;
- репродуктивне застосування знань за вказівками викладача.

Оцінка «незадовільно»: (0-2 бали):

- відсутність знань, умінь та навичок;
- несвідоме, механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу з великими прогалинами;
- відсутність самостійності, неспроможність виправити помилки при зауваженні чи додаткових запитаннях.

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання (мах - 20 балів):

Оцінка «відмінно» (17-20 балів):

- виклад матеріалу логічний та послідовний;
- самостійне, творче, ініціативне застосування знань;
- поєднання повноти та лаконічності у виконанні завдання;
- відмінна якість оформлення.

Оцінка «добре» (12-16 балів):

- виклад матеріалу логічний, послідовний, лаконічний;
- самостійне репродуктивне застосування знань за вказівками викладача;
- старанність і вправність застосування набутих знань;
- добра якість оформлення.

Оцінка «задовільно» (6-11 балів):

- механічність, фрагментарність викладу матеріалу;
- порушення логіки та послідовності подання інформації;
- недостатня самостійність мислення;
- задовільна якість оформлення.

Оцінка «незадовільно» (0-5 балів):

- відсутність виконання всіх завдань;
- неповне висвітлення матеріалу;

- фрагментарність подання інформації;
- незадовільна якість оформлення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна

- 1) Казмиренко В.П. Социальная психология организаций / В.П. Казмиренко. – Киев, 1993. – 191с.
- 2) Журавлев А.Л. Психология управленческого взаимодействия (теоретические и прикладные проблемы) /А.Л. Журавлев. - М.: Изд-во «Ин-т психологии РАН», 2004
- 3) Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: Навч. посібник / Л.Е. Орбан-Лембрик — К.: Академія, 2003. — 568 с.
- 4) Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління. / О.І. Власова – Київ: Центр учбової літератури, 2010
- 5) Кабаченко Т.С. Психология в управлении человеческими ресурсами / Т.С.Кабаченко - Спб,2003

- 6) Никифоров Г.С. Психология менеджмента. / Г.С. Никифоров - СПб: Питер, 2004. – 639 с. (Серия «Учебник для вузов»)
- 7) Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянская Е.В. Психология управления. / А. М. Бандурка - Харьков: ООО «Фортуна-пресс», 1998.
- 8) Карпов А.В. Психология менеджмента. / А. В.Карпов - М.: Гардарики, 2005.
- 9) Занковский А.Н. Организационная психология. / А.Н. Занковский - М.: ФЛИНТА; МПСИ, 2004.
- 10) Почебут Л.Г., Чикер В.А. Организационная социальная психология. / Л.Г. Почебут - СПб.: Речь, 2000.

Додаткова

- 1) Джуэлл Л. Индустриально-организационная психология /Л. Джуэлл. Пер. с англ. - СПб.: Питер, 2001.
- 2) Гвишиани Д.М. Главные школы и направления теории организации и управления// Организационная психология / Сост. Л.В. Винокуров, И.И. Скрипюк. - СПб.: Питер, 2000.
- 3) Вудкок М., Френсис Д. Раскрепощенный менеджер. / М. Вудкок Для руководителя практика.- М., 1991.
- 4) Конфисахор А.Г. Психология власти. / А.Г.Конфисахор – СПб: Питер. – 2004.
- 5) Шейн Э. Организационная культура и лидерство. / Э. Шейн – СПб.:Питер.- 2002.
- 6) Ньюстром Дж.В., Дэвис К. Организационное поведение /Дж. Ньюстром.В. Пер. с англ. СПб.: Питер, 2001.
- 7) Психология управления. Хрестоматия/ Под ред. Д.Я.Райгородского – Самара, 2006.
- 8) Управленческое консультирование /Под ред. М. Курба.- М., 1993.
- 9) Почепцов Г.Г. Имиджелогия. / Г. Г Почепцов - М., 1998.
- 10) Самыгин С.И., Столяренко Л.Д. Психология управления. / С.И. Самыгин - Ростов на Дону, 1997.
- 11) Лютенс Ф. Организационное поведение. / Ф. Лютенс. - М: Речь, 1999.
- 12) Ли Якокка Карьера менеджера / Ли Якокка. - М, 1990

- 13) Дизель П.М., Мак-Кинли Раньян У. Поведение человека в организации. / П.М. Дизель - М., 2003
- 14) Дилтс Р. НЛП: навыки эффективного лидерства. / Р. Дилтс – Спб: Питер, 2002.
- 15) Уэллс Стюарт Босс многоликий. / Стюарт Уэллс - Спб, 2002.
- 16) Андреева Г.М. Социальная психология. / Г.М. Андреева - М., 2007.
- 17) Шеклтон В. Психология лидерства в бизнесе. / В. Шеклтон – Спб, 2003.
- 18) Купер К., Дейв. Ф. Организационный стресс. / К. Купер – Харьков, 2007.
- 19) Лозниця В. С. Психологія менеджменту: Навч. посіб./ В.С. Лозниця — К.: ТОВ "УВПК "Екс Об", 2000. — 512 с.
- 20) Могилевкин Е.А. Карьерный рост: диагностика, технология, тренинг. /Е.А. Могилевкин – Спб, 2007.

10. Інформаційні ресурси

1. Интернет-портал для управлінців Менеджмент.com.ua [Електрон ресурс]. – Режим доступа : <http://www.management.com.ua/hrm/motivation.php>. – Назва з титул. екрана.
2. Науково-практичний журнал «Психологічний часопис» [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://ua.appsyjournal.com>. – Назва з титул. екрана.
3. Официальный сайт журнала Psychologies [Электронный ресурс] / Режим доступа : <http://www.psychologies.ru>. – Назва з титул. екрана.
4. Психологический словарь [Электрон. ресурс] / Режим доступа: <http://psi.webzone.ru/>. – Назва з титул. екрана.
5. Бібліотека on-line [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://lib.studentu.org.ua/index.php?do=staticpage=men>. – Назва з титул. екрана.

Погоджено

Л. С. Мелешко О. В.

відділ з навчальної роботи

« 13 » листопада 2017р